

Ystad kommuns riktlinjer för alkoholserveringstillstånd

Antagna av kommunfullmäktige
den 21 januari 2010, § 12

Ystads kommuns riktlinjer för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen.

Inledning

Ystads kommun har sedan 1997 haft riktlinjer för serveringstillstånd som ett kommunalt komplement till Alkohollagen (1994:1738). I riktlinjerna har kommunen möjlighet att uttala lokala principer som ska gälla i kommunen och sökanden ska i förväg veta vilka förutsättningar som gäller vid tillståndsgivning.

Regeringen tillsatte 2007 en utredning med uppdrag att göra en översyn av alkohollagen. Man menade att det har ägt rum en utveckling inom området som gör att lagen till vissa delar är i behov av en uppdatering till mer aktuella förhållanden. Alkoholutredningen beräknas lägga sitt betänkande våren 2009 och därefter vidtar sedvanlig remissomgång innan det nya förslaget så småningom presenteras riksdagen.

En av Socialnämnden utsedd alkoholpolitisk grupp har reviderat de alkoholpolitiska riktlinjerna. Under den tid som alkoholhanteringen har varit ett kommunalt ansvarsområde har det skett förändringar i lagstiftning samtidigt som restaurangnäringen har expanderat och även utbudet har förändrats. Under denna period har staten även till viss del lagt över ansvaret för alkoholpolitiken på kommunerna. Sammantaget har detta skapat behov av en översyn av de kommunala riktlinjerna för serverings- och tillsynsverksamheten.

Grunderna för alkoholpolitiken har fastställts av Sveriges riksdag. Målet är att minska den totala alkoholkonsumtionen och begränsa alkoholens skadeverkningar.

Alkohollagen utgör ett viktigt instrument i alkoholpolitiken och reglerar bestämmelserna om när, hur och var servering av alkoholdrycker får ske. Alkohollagen är en social skyddslag, vilket innebär att de sociala och medicinska aspekterna skall lyftas fram. Lagen stadgar att skyddsaspekterna går före näringspolitiska hänsynstaganden. I de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska, skall de alkoholpolitiska hänsynen ges företräde. Alkoholpolitiska olägenheter i anslutning till alkoholservering måste motverkas. Överservering och servering till underårig skall på alla sätt undvikas. Samtidigt som samhällets intresse av att det skall finnas ett varierat och positivt utbud av restauranger och mötesplatser för nöje och rekreation, skall beaktas.

Allmänna krav

Enligt EU:s rättsregler skall kriterier vid tillståndsgivning:

- vara objektiva och icke-diskriminerande. De skall innebära en garanti för den tillståndssökandes rättssäkerhet och likabehandling
- fordra lagstöd. Tillståndsgivning skall bygga på i lag angivna grunder. Prövningen baseras på i lag, förordning eller myndighetsföreskrift fastställda kriterier. Besluten kan överklagas i domstol
- vara väl kända. De skall vara publicerade och i förväg kända

Serveringstillstånd (Alkohollagen 7:5)

Tillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillstånd kan avse servering året runt eller årligen under viss tidsperiod (stadigvarande tillstånd). Tillstånd kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt tillstånd).

Stadigvarande tillstånd gäller tills vidare. Tillståndsmyndigheten får dock om det finns särskilda skäl begränsa tillståndets giltighet till viss tid.

För att erhålla tillstånd till servering till allmänheten ställs höga krav t.ex. beträffande personlig lämplighet samt kännedom om alkohollagstiftningen, lokaler samt matutbud.

Serveringstillstånd kan förenas med villkor. Skäl för detta kan vara befarade problem som har direkt samband med serveringsrörelsen, t.ex. att servering kan komma att medföra alkoholpolitiska olägenheter. Villkor får även meddelas efter det att tillstånd har givits. Genom villkor kan tillståndsmyndigheten förordna om:

- vilka serveringslokaler som får utnyttjas och hur
- att ordningsvakter skall finnas
- att alkoholdrycker endast får serveras genom bordsservering
- vilka serveringstider som skall gälla
- hur och när en drinkbar får användas

Stadigvarande tillstånd till allmänheten

För att kunna erhålla serveringstillstånd i Ystad fordras att Alkohollagens krav uppfylls.

Serveringstillstånd meddelas endast den som visar att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig att utöva verksamheten.

Vid tillståndsprövning skall särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna.

Lämplighetsprövningen omfattar två delar: kunskap i alkohollagstiftning och personlig vandel. Det är sökanden som själv ska visa att han uppfyller kraven på personlig lämplighet.

Lämplighetsprövning (Alkohollagen 7:7)

Personlig vandel

Kravet på sökandes vandel är detsamma oavsett vilken typ av tillstånd det gäller. Sökande ska kunna visa allmän och ekonomisk skötsamhet. Särskild vikt läggs vid hur man har skött sina åligganden gentemot det allmänna, dvs. hur man har skött skatte- och avgiftsinbetalningar, uppgiftsskyldighet etc.

Om sökanden varit inblandad i brottslig verksamhet görs i varje enskilt fall en bedömning utifrån brottets art, svårighetsgrad och relevans för bedrivande av servering.

För sökande som dömts för brott som har anknytning till rörelsen, narkotikabrott, trafiknykterhetsbrott eller våldsbrott skall det förflyta minst två år efter strafftidens/prövotidens slut innan tillstånd kan beviljas.

Kunskap i alkohollagstiftning

Kunskap i alkohollagstiftningen måste finnas hos de personer med betydande inflytande som är aktiva i serveringsrörelsen.

Vid stadigvarande tillstånd till allmänheten anses kunskapskravet uppfyllt om sökande kan visa att han har genomgått svensk restaurangskola eller genomgått annan utbildning som omfattar minst 24 lärarledda timmar.

Vid servering till slutna sällskap, vid tillfälliga tillstånd och som inte gäller yrkesmässig serveringsverksamhet kan kunskapskraven i vissa fall vara lägre. En bedömning får göras i det enskilda fallet. Dock är det inte fråga om något avsteg från de grundläggande kunskapskraven.

Serveringslokalen (Alkohollagen 7:8)

Tillstånd för servering till allmänheten året runt eller årligen under viss tidsperiod får meddelas endast om serveringsstället har ett kök för allsidig matlagning och tillhandahåller lagad mat.

Tillstånd till allmänheten under en enstaka tidsperiod eller vid enstaka tillfälle får meddelas om serveringsstället tillhandahåller lagad mat. Detsamma gäller beträffande tillstånd för servering i slutet sällskap.

Serveringsstället skall även vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt.

En restaurang med servering till allmänheten skall ha ett välutrustat kök som också skall användas. Kravet på ett varierat utbud hindrar inte att serveringstillstånd meddelas renodlade fisk-, kött- eller vegetariska restauranger.

Under sen kvällstid ställs inte lika höga krav på variation och allsidighet. Vid pausservering i samband med teater, konsert eller annan kulturell verksamhet gäller inte krav på kök och matservering.

Alkoholpolitisk olägenhet (Alkohollagen 7:9)

Om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om kraven i 7 och 8 §§ är uppfyllda.

Vid en tillståndsansökan görs alltid en bedömning om det finns risk för att det kan uppstå alkoholpolitiska olägenheter i anslutning till serveringsverksamheten. Den bedömningen görs även fortlöpande för befintliga restauranger. Några faktorer som socialnämnden härvid anser vara viktiga att väga in är:

- vilken inriktning restaurangen har. Är det en nöjesrestaurang som vänder sig till ungdomar?
- restauranger och nattklubbar med etablering i bostadsområden
- restaurangtäthet
- serveringstider
- serveringstillstånd förenat med villkor

Serveringstider (Alkohollagen 6:4)

Om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat får servering av spritdrycker, vin och starköl påbörjas tidigast kl. 11.00 och avslutas senast kl. 01.00. Vid prövningen skall risken för alkoholpolitiska olägenheter särskilt beaktas.

Serveringsstället skall vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Om alkoholpolitiska olägenheter eller ordningsstörningar befaras kan serveringstiden begränsas tillfälligt eller tillsvidare.

Den svenska alkohollagstiftningen är en social skyddslagstiftning. Sociala hänsyn skall därför ha företräde framför näringspolitiska hänsyn.

Härvid skall såväl ungdomars som närboendes intressen tillgodoses. Frågan har en alkoholpolitisk betydelse då ökad tillgång på alkoholdrycker leder till ökad konsumtion och därmed risk för ökande skadeverkningar. Vid prövning av serveringstid skall således dessa intressen vägas in.

I Ystad gäller lagens normtid för servering på restauranger. Undantag kan göras för restauranger som har tillstånd för offentlig tillställning så att dessa, efter prövning, kan medges servering

till kl. 03.00. Stor restriktivitet vad gäller sen serveringstid kommer att tillämpas för nöjesrestauranger som är belägna i bostadsområden.

Uteserveringar

Uteserveringen förutsätts ligga i direkt anslutning till serveringsstället. Uteserveringen skall vara tydligt inhägnad, så att den är möjlig att överblicka för personalen. Markupplåtelseavtal är en förutsättning samt om serveringen ligger på allmän mark skall polismyndigheten tillstyrka verksamheten. Vidare skall miljöförvaltningen alltid yttra sig över sådan ansökan.

Servering som ligger i anslutning till bostadsområden kan som längst få serveringstid till kl. 24.00.

Kassaregister

Från och med 1 juli 2003 gäller att den som meddelats serveringstillstånd är skyldig att registrera all försäljning i kassaregister och vid varje försäljning erbjuda kunden ett av registret framställt kvitto. Enligt Statens folkhälsoinstitut skall restaurangen ta fram ett kvitto även om kunden säger sig inte vilja ha ett kvitto.

Följande uppgifter skall finnas på kvittot:

- tillståndshavarens namn
- organisationsnummer
- år, datum och klockslag
- löpnummer för försäljningen
- identitet på varje enskild kassaapparat
- försäljningsbeloppet med moms specificerad
- varuslag
- betalningssätt

Ordningstvakter (Alkohollagen 7:5)

Om det finns anledning befara olägenheter i samband med en serveringsverksamhet kan tillståndsgruppen fatta beslut om villkor i form av förordnade tvakter. Innan beslut om villkor med ordningstvakt fattas skall alltid polismyndigheten ges tillfälle att ge sina synpunkter.

Tillfälliga tillstånd till allmänheten

Tillfälliga tillstånd till allmänheten är en företeelse som har tilltagit under de senaste åren.

Denna verksamhet gäller framförallt under sommar- och turistperioden då ett antal aktiviteter

som festivaler, marknader och andra sociala och kulturella evenemang äger rum. Framförallt har idrottsföreningarna sett en möjlighet i dessa aktiviteter.

Det ställs lika höga krav för tillfälliga tillstånd till allmänheten som för stadigvarande tillstånd med undantag för kökskravet. Vid dessa tillfällen är det tillräckligt om man tillhandahåller lagad mat. I övrigt skall sökande uppvisa ekonomisk och annan skötsamhet samt krav på dokumenterad kunskap i svensk alkohollagstiftning.

Följande gäller vid prövning av ansökan om tillfälligt tillstånd:

- alkoholserveringen skall ingå i någon form av evenemang
- återhållsamhet skall iakttas vid ansökan om tillstånd i samband med arrangemang som vänder sig till främst ungdom
- lagad mat skall tillhandahållas
- sökande skall visa att han har beviljats markkupplåtelse
- miljöförvaltningens krav på livsmedelshanteringen skall vara uppfyllda
- servering skall bedrivas i avgränsad och inhägnad serveringsyta med tillfredsställande antal sittplatser
- separata in- och utsläpp med betryggande vakthållning måste garanteras liksom att servering och konsumtion av alkoholdrycker enbart sker inom avgränsad serveringsyta
- betryggande tillsyn över serveringen måste garanteras
- serveringen av spritdrycker bör inte tillåtas
- serveringstid skall harmoniera med miljöförvaltningens policy avseende festivaler m.m.
- endast juridisk eller fysisk person som innehar stadigvarande tillstånd att servera alkoholdrycker eller som skulle kunna erhålla ett sådant kan erhålla tillfälligt tillstånd att servera alkoholdrycker till allmänheten

Tillstånd till slutna sällskap

Ett stadigvarande tillstånd avseende slutet sällskap är antingen:

- en s.k. klubb rättighet, dvs ett tillstånd för ett visst sällskap som förening, företag, klubb eller dylikt
- en s.k. festvårings rättighet, dvs ett tillstånd till en restaurangrörelse som på beställning bedriver servering till olika slutna sällskap

Vid bedömning om ett sällskap skall anses vara slutet eller inte, bör följande beaktas:

- hur blir man medlem
- finns det något innehållsmässigt samband mellan medlemmarna i sällskapet

- omfattningen av det slutna sällskapet
- utformningen av eventuell annonsering

Följande gäller vid ansökan avseende tillfällig servering till slutet sällskap:

- vid varje serveringstillfälle skall arrangören i förväg veta vilka som ska delta, t.ex. genom anmälan
- lokalen får inte vara öppen för insläpp av nya gäster under pågående tillställning
- lagad mat skall tillhandahållas
- serveringstid medges som längst till kl. 01.00

Tillsyn enligt alkohollagen (Alkohollagen 8:1)

Statens folkhälsoinstitut utövar central tillsyn över efterlevnaden av lagen medan länsstyrelsen är ansvarig för tillsynen inom länet.

På lokal nivå är kommunen och polismyndigheten tillsynsmyndighet och svarar för den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om servering av alkoholdrycker och utövar även tillsyn över serveringsverksamheten.

Alkohollagen är som tidigare nämnts en social skyddslag och tillsynsverksamheten skall i första hand ha sin utgångspunkt mot denna bakgrund. I Folkhälsoinstitutets kommentarer till lagen uttalas bl.a att syftet med lagen innebär en begränsad tillgänglighet genom högt ställda krav på bl.a. kök- och mathållning.

En central tanke är att all försäljning av alkoholdrycker skall skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. I fråga om servering är syftet att söka motverka främst de sociala skadeverkningar som alkoholkonsumtion kan ge upphov till.

Servering av alkoholdrycker får alltså endast ske i sådan omfattning och i sådana former att skador eller brister i ordning eller nykterhet på serveringsställena inte uppstår och som ett särskilt skydd för ungdomar finns åldersgränser.

Tillsynen kan också bidra till att skapa rättvisa och konkurrens på lika villkor mellan krogarna.

Förebyggande tillsyn

Denna sker genom olika former av informationsverksamhet riktade till tillståndshavare och serveringspersonal. Genom krögerträffar, rådgivning samt inte minst utbildningsprogrammet ansvarsfull alkoholserving skapas en grund för dialog och samarbete.

Inre tillsyn

Med detta avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter, främst i frågor av ekonomisk natur. Till den inre tillsynen räknas också en fortlöpande bevakning av restaurangernas marknadsföring i annonser och dylikt.

Den inre tillsynen förutsätter ett nära samarbete med miljöavdelningen och andra myndigheter som skatteförvaltningen, polismyndigheten m.fl.

Yttre tillsyn

Den yttre tillsynen, som oftast sker på kvälls- och nattetid genom besök på krogarna, skall framförallt kontrollera att serveringen bedrivs enligt gällande tillstånd och att Alkohollagens regler efterföljs.

Följande moment ingår bl.a. i tillsynen:

- att servering bedrivs så att inte överservering uppstår samt att servering inte sker till redan berusade personer
- att servering av alkoholdrycker ej sker till personer under 18 år
- att lagad mat tillhandahålles även vid sen serveringstid
- att ordningen är god i och utanför serveringslokalen
- att serveringsansvarig person finns tillgänglig
- att kassakvitto lämnas

Vid tillsynsverksamhet som sker på kvälls- och nattetid har kommunen för avsikt att utveckla ett samarbete med polismyndigheten, dels genom gemensamma tillsynsbesök och dels genom ett informationssamarbete.

Tillståndshavare förutsätts att på olika sätt vara behjälplig vid tillsynsbesök genom att lämna tillträde till serveringslokalerna, tillhandahålla handlingar som rör verksamheten etc.

Samordnad tillsyn

Med detta avses att tillsynen genomföres i samarbete med andra myndigheter. För att Skatteverket skall kunna göra vissa av sina kontroller måste kommun eller polismyndighet medverka. Polismyndigheten och kommunen skall kunna planera och genomföra samordnad tillsyn för att bl.a. kontrollera ordning och nykterhet samt ålder. Med bistånd av och i samarbete med länsstyrelsen kan tillsynsinsatser genomföras för att kontrollera förekomst av illegala drycker på krogarna.

Vid tillsynsbesöket upprättas ett tillsynsprotokoll som tillståndshavaren efter besöket erhåller en kopia av.

Återkallelse av serveringstillstånd (Alkohollagen 7:19, 20)

Enligt alkohollagen skall kommunen återkalla serveringstillståndet om:

- tillståndet inte längre utnyttjas
- om det återkommande uppstår olägenheter i fråga om ordning och nykterhet (Alk.l 6:2)
- tillståndshavare inte följer de för servering eller serveringstillstånd gällande bestämmelserna
- att förutsättningarna för serveringstillstånd inte längre föreligger (Alk.l 7:7, 8)
- tillståndshavaren tillåter brottslig verksamhet på serveringsstället

Uppstår problem enligt dessa punkter öppnas en utredning och tillståndshavaren har möjlighet att delge sina synpunkter på de föregivna problemen. Därefter fattar socialnämnden beslut i ärendet.

I stället för återkallelse kan Socialnämnden besluta om varning, om varning av särskilda skäl kan anses vara en tillräcklig åtgärd. Varning kan dock inte meddelas om det inte finns grund för återkallelse av serveringstillståndet.

Tillståndshavare har alltid rätt att lägga fram sina synpunkter vid personlig inställelse inför socialnämnden innan beslut om återkallelse eller varning fattas. Socialnämndens beslut kan överklagas till länsrätten inom föreskriven tid.

Ansvarsfull alkoholserving

Ansvarsfull alkoholserving är ett utbildningsprogram som vänder sig till krögare och serveringspersonal och som syftar till att lägga grund för en god krogmiljö och en alkoholserving som präglas av ansvar och medvetenhet av vad lagen kräver av branschen.

Ystad har ambitionen att i samverkan med länsstyrelsen och andra kommuner fortlöpande kunna erbjuda utbildningen till ett självkostnadspris.

Ansökningsförfarande

Ansökan ställs till socialnämndens tillståndsgrupp som utreder och bedriver tillsyn på uppdrag av socialnämnden. Beslut fattas enligt socialnämndens delegationslista. Blanketter och annan information om avgifter etc. finns tillgängligt på kommunens hemsida.

Det ligger på sökanden att inkomma med alla handlingar som erfordras för att ansökan skall kunna beredas.

Tillståndsgruppen hämtar in synpunkter (remiss) från polismyndigheten, skattekontoret samt miljöförvaltningen. Ansökan kan inte behandlas förrän dessa myndigheter har inkommit med sina skriftliga synpunkter.

Följande ansökningstider gäller från att ansökan är komplett:

- stadigvarande tillstånd, beslut inom två månader
- ändring i befintligt tillstånd, beslut inom en månad
- tillfälligt tillstånd till allmänheten, beslut inom två månader
- tillfälligt tillstånd till slutet sällskap, beslut inom två veckor
- vid konkursförvaltning, en vecka

Dessa handläggningstider förutsätter att övriga myndigheter inkommer med sina remissvar inom given tidsram.

Vid avslag eller sanktioner kan besluten överklagas till Länsrätten.

Avgifter för ansökan och tillsyn tas ut enligt beslut i kommunfullmäktige.

Synpunkter och klagomål

I vår ambition att vara tydliga och serviceinriktade samt ha en god relation till tillståndshavare och sökande är synpunkter på verksamheten viktiga för oss. Dessa hjälper till att utveckla och förbättra arbetet.